

Кафедра спеціальної освіти та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан

факультету педагогічної освіти

 доц. Герцюк Д.Д.

“30” серпня 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи медіаграмотності

Галузь знань 01 – Освіта / Педагогіка

Спеціальність 016 - «Спеціальна освіта»

Освітній рівень – перший (бакалаврський)

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи медіаграмотності» для студентів денної форми навчання за спеціальністю 016 «Спеціальна освіта» (бакалавр), галузь знань 01 Освіта/Педагогіка «30» серпня, 2019 року. – 13 с.

Розробник: Субашкевич І.Р., доцент кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи факультету педагогічної освіти, к.психол.н.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної освіти та соціальної роботи

Протокол № 1 від „30” серпня 2019 року

Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Островська К.О.)
(прізвище та ініціали)

© Субашкевич І.Р., 2019 р.

© ЛНУ ім. І. Франка, 2019

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>01 Освіта</u> (шифр і назва) Спеціальність 016 «Спеціальна освіта» (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)
Модулів – 1		Рік підготовки: 1-й
Змістових модулів – 2		Семестр
Індивідуальне науково-дослідне завдання <u>немає</u>		1-й
Загальна кількість годин - 90 год		Лекції 16 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 год самостійної роботи студента – 3,6 год	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Практичні, семінарські 16 год.
		Лабораторні 0 год.
		Самостійна робота 58 год.
		Індивідуальні завдання: год.
		Вид контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни курсу «Основи медіаграмотність» полягає у створенні механізму формування громадської думки щодо конкретних категорій - сутності, явищ, дійсності, понять, ідей тощо. Адже, на жаль, непоодинокі випадки, коли в друкованих та аудіо- і відеозасобах інформації є маніпуляція свідомістю громадян та пропаганда, що є неприпустимим. Створення ефективного механізму критичного осмислення і корегування інформації, отриманої через засоби масової інформації, відпрацювання особистісної системи ціннісних орієнтацій та формування умінь інтерпретувати інформацію, розуміти її суть, адресну спрямованість, мету інформування, викриття прихованого значення мають усунути негативний вплив на свідомість громадян, особливо учнівської та студентської молоді.

Основні завдання курсу:

- формування аудіовізуальної грамотності, що надає додаткові можливості щодо самореалізації і соціалізації молоді, викоренення девіантної та делінквентної поведінки її через практично-орієнтовану творчість у сфері аудіовізуальних мистецтв.

2.3. Компетентності (за освітньою програмою)

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-3. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК-9. Здатність працювати в команді.

ЗК-10. Навички здійснення безпечної діяльності.

Фахові компетентності (ФК):

ФК.-3 Здатність до застосування знань основних принципів, правил, прийомів і форм педагогічної комунікації в процесі професійно-корекційної і навчально-реабілітаційної взаємодії.

ФК.-5. Навички застосування знань про психологічні механізми навчання та виховання дитини задля забезпечення спрямованої соціалізації та інтеграції особистості з порушеннями психофізичного розвитку.

ФК.-12. Вміння організувати інклюзивний дитячий колектив, створювати в ньому умови та відповідне освітнє середовище для особистісного розвитку вихованців та їхньої суспільної інтеграції.

ФК.-15. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку впродовж життя.

2.4. Програмні результати навчання (за освітньою програмою)

РН 2. Здійснювати пошук інформації в різних джерелах для розв'язання задач спеціальності.

РН 3. Здатність продемонструвати знання та навички щодо проведення експериментів, збору даних та моделювання психологічних характеристик особи.

РН 7. Поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення та виробляти стратегію діяльності для вирішення завдань спеціальної освіти з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних, державних та виробничих інтересів.

PH 13. Володіти методиками сприяння соціальній адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

PH 15. Застосовувати у професійній діяльності сучасні універсальні та спеціалізовані інформаційні системи та технології.

PH 17. Оцінювати отримані результати та аргументовано захищати прийняті рішення.

PH 18. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни Семестр 1

Змістовий модуль 1. Вступ до медіаосвіти та медіаграмотності

Тема 1: Медіаосвіта та медіаграмотність як освітні категорії. Історія розвитку медіаосвіти. Суспільне значення медіаосвіти. Визначення та сутність поняття «медіаграмотність». Напрацювання західних науковців у сфері медіаосвіти. Медіаосвіта в Україні.

Тема 2: Основні теорії медіаосвіти. Протекціоністська («ін'єкційна», «захисна», «прищеплювальна») теорія медіаосвіти. Теологічна / релігійна теорія медіаосвіти. Етична теорія медіаосвіти. Теорія медіаосвіти як розвитку «критичного мислення». Ідеологічна теорія медіаосвіти. Екологічна теорія медіаосвіти. Теорія медіаосвіти як джерела «задоволення потреб» аудиторії. Культурологічна теорія медіаосвіти. Естетична (художня) теорія медіаосвіти. Семіотична теорія медіаосвіти. Соціокультурна теорія медіаосвіти. Практична цінність теорій медіаосвіти.

Тема 3: Поняття про масову комунікацію. Когнітивно-інституційний підхід до масової комунікації. Поняття інформації. Соціальна інформація та її властивості. Інформація в журналістиці. Текст та інші носії інформації в мас-медіа. Поняття «комунікація». Спілкування та комунікація. Визначення масової комунікації. Поняття про мас-медіа: теоретичні й історичні аспекти. Властивості мас-медіа. Вивчення ефектів масової комунікації. Теорія стереотипів. Теорія когнітивного дисонансу. Теорія користі та задоволення. Теорія навчання та теорія пізнання. Структурно-функціональний підхід. Теорія спіралі мовчання. Теоретичні основи свободи преси. Теорія порядку денного М. Мак-Кобса і Д. Шоу. Теорія гейткіперів К. Левіна.

Тема 4: Представлення авторських презентацій на тему «Я студент». Розробити тематичне представлення своєї підгрупи з використанням медійних засобів. У презентації зазначити про своє рідне місто, навчальний заклад, мотивацію вибору даної професії, перші студентські кроки.

Тема 5: Професійні стандарти в медіа та маніпулювання при їх порушенні. Роль медіа в суспільстві. Історія виникнення стандартів. Поняття етичного кодексу та його роль. Функція професійних стандартів журналістики. Перелік та визначення базових професійних стандартів журналістики. Маніпулювання аудиторіями через порушення стандартів. Приклади порушення стандартів.

Тема 6: Приклади порушення медіастандартів. Використання маніпулятивних технологій у ЗМІ. Знайти приклади маніпулювання аудиторіями через порушення стандартів в засобах масової комунікації (результати подати у вигляді презентації).

Змістовий модуль 2. Вплив медіа на особистість

Тема 7: Види медіа. Історія медіа. Основні види медіа: телебачення (визначення поняття, регулювання галузі), кінематограф (кінематограф як вид мистецтва та форма соціальної комунікації, кіно як екранна культура, мова кіно, фільм і реальність), газети (структура сучасної газети, газетні жанри, стандарти подання інформації в газеті), журнали (види журналів, огляд сучасного ринку журналів, цінності ілюстрованих журналів), радіо (музика як частина поп-культури, радіо як мас-медіа), інтернет (Веб 2.0, Вікі, соціальні мережі). Історія створення засобів масової комунікації.

Тема 8: Вплив медіа на розвиток особистості. Проблема медіа соціалізації. Особливості медійного впливу на дітей різного віку. Позитивний медійний вплив. Медіа як ресурс особистості. Вплив медіа на інтелектуальний розвиток. Вплив медіа на емоційний і вольовий розвиток. Проблема медіа залежності. Вплив на стосунки. Парасоціальне спілкування. Проблема медіанасильства та зростання агресії. Правила користування медіа. Медіа-освіта та її вплив на розвиток дитини.

Тема 9: Аналіз медіатекстів різних видів медіа. Критичне сприйняття. Ідеологічний аналіз. Аналіз репрезентації. Декодування медіа текстів. Аналіз стереотипів. Сюжетний

(нарративний) аналіз. Жанровий аналіз. Іконографічний аналіз. Семіотичний аналіз. Контекстуальний аналіз. Комерціалізація. Аналіз медіа в контексті ринку.

Тема 10: Психологічний захист від непотрібної інформації. ЗМІ, як маніпулятивні засоби у виборі способів впливу на споживача. Розуміння механізмів маніпулятивного впливу, використовуваного ЗМІ й рекламою, саме по собі сильний профілактичний засіб. Розвиток у людини навичок критичного мислення дає змогу убезпечити її перебування у просторі мас-медіа.

Тема 11: Вплив медіа на ціннісно-смыслову сферу молоді. Теоретичний аналіз медіачинників формування ціннісно-смыислової сфери студентської молоді. Визначити роль медіаосвіти у формуванні ціннісно-смыислової сфери особистості студентів.

Тема 12: Аналіз телешоу: трансформація форматів і цінностей. На прикладах трансформації форматів іноземних телешоу продемонструвати етнічну, національну та ментальну позицію українського телебачення відносно західних зразків.

Тема 13: Медіапсихологічні технології формування ціннісно-смыислової сфери молоді. Здійснення систематичного і цілеспрямованого впливу на духовний розвиток студентської молоді в ході аудиторної і позааудиторної роботи, її духовних цінностей, сенсожиттєвих орієнтацій, здатності до психологічної близькості з іншими людьми, прагнення допомогти іншим, досягнення високого рівня переваги духовних потреб над матеріальними, духовного задоволення.

Тема 14: Медіатехнології, як засіб патріотичного виховання дітей та молоді. Застосування медіаосвітніх технологій і медіапсихології у навчально-виховному процесі навчальних закладів різного ступеня акредитації для формування патріотизму дітей та молоді.

Тема 15: Реклама як інструмент маніпуляції. Використання мотивів підсвідомого впливу. Маніпуляція підсвідомістю. Закони на яких ґрунтується основний сенс маніпуляції. Емоційні мотиви рекламного впливу на особистість реципієнта. Співвідношення емоційних і раціональних мотивів, що впливають на підсвідомість. Які треба зробити висновки, щоб сформулювати своє адекватне ставлення до рекламних меседжів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	у тому числі					
	л	с	п	с.р	лаб	разом
1	2	3	4	5	6	7
МОДУЛЬ - 1						
Змістовий модуль 1						
Вступ до медіаосвіти та медіаграмотності						
Тема 1. Медіаосвіта та медіаграмотність як освітні категорії	2			3		5
Тема 2. Основні теорії медіаосвіти		2		3		5
Тема 3. Поняття про масову комунікацію	2			3		5
Тема 4. Представлення авторських презентацій на тему «Я студент»			2	5		7
Тема 5. Професійні стандарти в медіа та маніпулювання при їх порушенні	2			3		5
Тема 6. Приклади порушення медіастандартів. Використання маніпулятивних технологій у ЗМІ			2	5		7
Разом за змістовим модулем 1	6	2	4	22	0	34
Змістовий модуль 2						
Вплив медіа на особистість						
Тема 7. Види медіа. Історія медіа	2			3		5
Тема 8. Вплив медіа на розвиток особистості		2		3		5
Тема 9. Аналіз медіатекстів різних видів медіа	2			3		5
Тема 10. Психологічний захист від непотрібної інформації		2		3		5
Тема 11. Вплив медіа на ціннісно-сміслову сферу молоді	2			3		5
Тема 12. Аналіз телешоу: трансформація форматів і цінностей			2	5		7
Тема 13. Медіапсихологічні технології формування ціннісно-сміислової сфери молоді	2			3		5
Тема 14. Медіатехнології, як засіб патріотичного виховання дітей та молоді			2	5		7
Тема 15. Реклама як інструмент маніпуляції. Використання мотивів підсвідомого впливу	2			3		5
Модульний контроль			2	5		7
Разом за змістовим модулем 2	10	4	6	36		56
Усього годин на весь курс навчання	16	6	10	58	0	90
ЗАЛІК						

5. Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Основні теорії медіаосвіти	2
2	Вплив медіа на розвиток особистості	2
3	Психологічний захист від непотрібної інформації	2
	ВСЬОГО	6

6. Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Представлення авторських презентацій на тему «Я студент»	2
2	Приклади порушення медіастандартів. Використання маніпулятивних технологій у ЗМІ	2
3	Аналіз телешоу: трансформація форматів і цінностей	2
4	Медіатехнології, як засіб патріотичного виховання дітей та молоді	2
5	Модульний контроль 2	2
	ВСЬОГО	10

7. Теми лабораторних занять

№	Назва теми	Кількість годин
	Не передбачено	0

8. Самостійна робота

№	Назва теми	Кількість годин
1	Зробити аналіз Концепції впровадження медіа-освіти в Україні	3
2	Описати позитивні та негативні сторони однієї з теорій за власним вибором	3
3	Розробити презентацію лекції на тему: «Ефекти масової комунікації» (для вчителів молодших класів, молодших школярів, батьків)	3
4	Розробка авторських презентацій на тему «Я студент»	5
5	Знайти приклади маніпулювання аудиторіями через порушення стандартів в засобах масової комунікації (результати подати у вигляді презентації)	8
6	Розробити презентацію одного з видів медіа для дітей молодшого шкільного віку	3
7	Розробити презентацію лекції на тему: «Медіа-освіта та її вплив на розвиток дитини» (для вчителів молодших класів, батьків)	3

8	Зробити аналіз медіатексту будь-якого виду медіа за однією з схем поданих на лекційному занятті	3
9	Розробити виховне заняття для учнів початкової школи на тему: «Психологічний захист від непотрібної інформації»	3
10	Діагностика впливу медіапсихологічних чинників формування ціннісно-сислової сфери студентської молоді	3
11	Підготувати завдання-загадку. Створити презентацію про іноземний формат, який існує у нас в адаптованому варіанті. Подати інформацію таким чином, щоб інші студенти здогадалися про яке шоу йдеться. Для цього треба максимально чітко, але не вживаючи назви формату розповісти про оригінальну ідею та її відтворення	5
12	Підібрати медіаматеріал для формування ціннісних орієнтацій молодого покоління. Матеріали оформити у вигляді тренінгового заняття	3
13	Розробити виховний захід спрямований на патріотичне виховання молоді використовуючи технологію медіаклубу	5
14	Зробити аналіз рекламної продукції в ЗМІ у вигляді презентації	3
15	Підготовка до модульного контролю	5
	ВСЬОГО	58

9. Індивідуальні завдання

Не передбачено

10. Методи навчання

- пояснювально-ілюстративний;
- репродуктивний;
- проблемний;
- частково-пошуковий (евристичний);
- дослідницький;
- наочні;
- словесні;
- практичні;
- інтерактивні методи: метод проектів.

11. Методи контролю

1. Усні відповіді на семінарському занятті.
2. Тестові завдання.
3. Виконання практичних робіт.
4. Написання модульних контрольних робіт.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

*Норми оцінювання
навчальних досягнень студентів
при запровадженні 100 - бальної системи*

<i>Поточне тестування та самостійна робота</i>								<i>За семестр</i>	<i>Залік</i>	<i>Сума</i>
<i>Змістовий модуль №1</i>			<i>Змістовий модуль №2</i>							
T2	T4	T6	T8	T10	T12	T14	МК	75	25	100
5	10	10	5	5	10	10	20			

Оцінювання знань студента здійснюється за 100-бальною шкалою (для екзаменів і заліків).

- максимальна кількість балів при оцінюванні знань студентів з дисципліни, яка завершується заліком, становить за поточну успішність 75 балів, на заліку – 25 балів;
- при оформленні документів за екзаменаційну сесію використовується таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами.

Шкала оцінювання: Університету, національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Визначення	За національною шкалою	
			Екзаменаційна оцінка, оцінка з диференційованого заліку	Залік
90 – 100	A	<i>Відмінно</i>	<i>Відмінно</i>	<i>Зараховано</i>
81-89	B	<i>Дуже добре</i>	<i>Добре</i>	
71-80	C	<i>Добре</i>		
61-70	D	<i>Задовільно</i>	<i>Задовільно</i>	
51-60	E	<i>Достатньо</i>		

Критерії та норми оцінювання

Основними критеріями є:

- характер засвоєння знань, умінь і навичок (обсяг, повнота, правильність, точність знань, їх міцність);
- якість відповіді студента (рівень осмислення, аргументації, аналізу, послідовність, самостійність творчого застосування, виразність мови);
- якість виконання роботи (збереження науковості, системи, повнота і правильність, самостійність суджень, грамотність викладу);
- рівень вихованості (старанність, гуманізм, добрі справи і вчинки, активність, дотримання норм поведінки, моральне здоров'я, ціннісні орієнтири).

ОЦІНКА «ВІДМІННО»

- правильне, повне засвоєння програмового матеріалу;
- свідоме, аргументоване висвітлення теми, правильне і доцільне використання наукової термінології;
- логічний, послідовний виклад матеріалу, підтвердження теоретичного матеріалу прикладами, фактами з різних сфер;
- вміння аналізувати поняття, твердження, явища, закономірності;
- самостійне, творче застосування знань, розкриття причин і взаємозв'язку, взаємозумовленості;
- виразність, багатогранність мови, вміння формулювати висновки та власні судження.

ОЦІНКА «ДОБРЕ»

- свідоме, повне засвоєння матеріалу програми, але з деякими неточностями і прогалинами у другорядному матеріалі (1-2 незначні помилки);
- аргументована відповідь, наявність висновків і власних суджень;
- самостійне, творче застосування, інколи з допомогою викладача;
- незначне порушення послідовності викладу;
- недостатня виразність мови, наявність неточностей у висновках.

ОЦІНКА «ЗАДОВІЛЬНО»

- неповне засвоєння матеріалу програми, виклад матеріалу з кількома (3-5) незначними помилками, які студент може виправити за допомогою викладача;
- самостійне, репродуктивне застосування знань за вказівкою викладача;
- деякі порушення логічності і послідовності викладу; недостатнє розкриття суті явищ, понять;
- недостатнє самостійне мислення, не проглядається причинно-наслідковість, взаємозв'язок;
- бідність мови, відсутність або неконкретність висновків.

ОЦІНКА «НЕЗАДОВІЛЬНО»

- відсутність знань, умінь і навичок;
- знання матеріалу за обсягом менше половини;
- несвідоме, механічне використання лише фрагментарних знань;
- виклад матеріалу з великими помилками, без системи і належної аргументації;
- відсутність логіки і мисленевої діяльності, не зроблені висновки, узагальнення;
- допущено більше 5 грубих помилок у використанні наукових понять і термінології.

13. Методичне забезпечення

1. Курс лекцій з тем, що виносяться на теоретичне опрацювання.
2. Підручники та посібники (з розрахунку 1 : 2).
3. Плани практичних та семінарських занять.
4. Завдання для самостійного опрацювання.
5. Базова та допоміжна література.
6. Пакети завдань для здійснення контролю: тестові завдання, контрольні роботи, питання для усних відповідей, теми творчих робіт, завдання для ККР, перелік питань до екзамену, перелік і зразки практичних завдань до екзамену, блок запитань і завдань для самоконтролю за самостійно опрацьованим навчальним матеріалом.

14. Рекомендована література**Базова**

1. Медіакультура та медіаосвіта учнів ЗОШ: візуальна медіа культура / Наталія Череповська. – К.: Шк. Світ, 2010. – 128с.
2. Медіаосвіта та медіа грамотність: підручник / Ред.-упор. В.Ф. Іванов, О.В. Волошенюк; За науковою редакцією В.В.Різуна. – К.: Центр Вільної Преси, 2012. – 352 с.
3. Практична медіаосвіта: авторські уроки. Збірка / Ред.-упор. В.Ф. Іванов, О.В. Волошенюк; За науковою редакцією В.В.Різуна та В.В. Літостанського. – К.: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2013. – 447 с.
4. Субашкевич І. Р. Формування медіаосвіченості студентської молоді: монографія / І. Р. Субашкевич. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 249 с.
5. Субашкевич І. Р. Формування ціннісно-сміслової сфери студентів педагогічних спеціальностей медіапсихологічними технологіями : [практ. посіб.] / Ірина Романівна Субашкевич. – Львів : Растр-7, 2016. – 59 с.

Допоміжна

1. Subashkevych I. Formation of the axiological sphere in students under the influence of media factors [Електронний ресурс] / I. Subashkevych// Fundamental and applied researches in practice of leading scientific schools. Issue: 4 (16) – co-publ.: Publishing office: Accent graphics communications – Hamilton, ON, 2016. – P. 52–62. – Режим доступу до ресурсу:

https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=list_works&hl=uk&user=ViHq2r4AAA AJ#d=gs_md_cita- d&u=%2Fcitations%3Fview_op%3Dview_citation%26hl%3Duk%26user%3DViHq2r4AAA AJ%26citation_for_view%3DViHq2r4AAAAAJ%3Ad1gkVwhDpl0C%26tzom%3D-180

2. Журналістика та медіа: Довідник / Зігфрід Вайшберг, Ганс Й. Кляйнштонберг, Бернард Пьорксен / Перекл. з нім. П. Демешко та К. Макєєв; за загал. ред. В.Ф. Іванова, О.В. Волошенюк. – К.: Центр Вільної Преси, Академія Української Преси, 2011. – 529 с.
3. Казки і фарби: парціальна програма розвитку творчих здібностей дітей 4-6 років на заняттях із малювання з використанням елементів медіаосвіти / Т.М. Чашка; за заг. ред. О.В. Волошенюк, Г.А. Дегтярьової, В.Ф. Іванова. – Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2018. – 204 с.
4. Медіадошкільник : парціальна програма з медіаосвітньої діяльності для дітей старшого дошкільного віку (6-й рік життя) / Г.А. Дегтярьова, О.С. Тарасова, А.П. Фоменко; за заг. ред. О.В. Волошенюк, Г.А. Дегтярьової, В.Ф. Іванова. – Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. – 118 с.
5. Медіасвіт для дошкільнят : парціальна програма для дітей старшого дошкільного віку / Василюк С. М., Алексейчик О. В., Проценко О. В., Абаляєва Л. Ю., Чашка Т. М., Стеніна Л. В., Шелкова С. В.; за заг. ред. О. В. Волошенюк, Г. А. Дегтярьової, В. Ф. Іванова. – Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. – 98 с.
6. Шейбе С., Рогоу Ф. Медіаграмотність: Підручник для вчителя / Сінді Шейбе, Фейз Рогоу / Перекл. з англ. С. Дьома; за загал. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. – К. : Центр вільної преси, Академія української преси, 2014. – 319 с.

Інтернет-ресурси

1. www.medialiteracy.org.ua
2. mediaosvita.org.ua
3. osvita.mediasapiens.ua
4. www.aup.com.ua
5. www.mediakrytyka.info